herpy

GECKOR

Yellow-headed gecko

Gonatodes albogularis

En liten, dagaktiv gecko från Centralamerika, Colombia, Venezuela och de stora karibiska öarna. Hanen har gult till orangegult huvud och mörk kropp, medan honan är brunfläckig. Arten saknar häftlameller, men klättrar och jagar i dagsljus och passar bra i ett tätt planterat, högt terrarium.

Familj: Sphaerodactylidae Tidigare namn: *Gymnodactylus albogularis*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**7-10 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Torrskog och regnskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**40 × 30 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Värmeplats	**28-30 °C**
Temperatur, natt	**20-23 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter och små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**10-12 mån.**
Kullstorlek	**1 ägg**
Inkubation	**60-100 dagar** vid 26-28 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Gonatodes albogularis är en liten gecko på 7-10 cm inklusive svans. Den har tydliga könsskillnader. Hanen har gult till orangegult huvud, ofta med blå nyanser på halsen, och en mörkgrå till blåaktig kropp. Honan och ungarna är betydligt mer diskret färgade: brunaktiga med mörka, marmorerade fläckar. Hanarna börjar byta färg vid 4-8 månaders ålder och har sina slutliga färger vid omkring 9 månader.

Arten saknar de häftlameller under tårna som många geckor använder för att klättra på glas. I stället har den vanliga klor, runda pupiller och inga rörliga ögonlock. Den springer lätt uppför sträv kork och bark, men inte uppför glas. Eftersom den är aktiv på dagen är den lätt att iaktta.

Arten beskrevs 1836. Artnamnet kommer av de latinska orden albus (vit) och gula (strupe) och syftar på de vita strupar som hos de djur arten beskrevs utifrån. Man skiljer mellan fyra underarter, men avgränsningen är omdiskuterad: *G. a. fuscus* räknas av en del som en egen art, och för djur från Mexiko, Guatemala och Honduras är underarten oklar. Djur i handeln säljs ofta som *G. a. fuscus*.

Hanarna är revirhävdande och försvarar sitt område. Det är en liten, snabb och lite skygg gecko som lämpar sig för att tittas på, inte för att hanteras.

Utbredning och livsmiljö

Gonatodes albogularis finns i stora delar av Centralamerika och norra Sydamerika samt på flera karibiska öar. På fastlandet lever den i Mexiko (Chiapas och Veracruz), Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica och Panama, i Colombia och i Venezuela. På öarna finns den på Hispaniola (främst i västra Haiti), Jamaica, Grand Cayman och Kuba, där det dock är omdiskuterat om beståndet är ursprungligt.

Utbredningen är inte helt utredd. Fynden från Martinique, Trinidad och Tobago och Belize är tvivelaktiga, och på Aruba och Curaçao anses arten vara införd. Ett bestånd i södra Florida, som infördes i början av 1900-talet, verkar ha dött ut på 1990-talet. Vilka underarter som lever var är på flera håll oklart.

> **Naturlig utbredning:** Mexiko, Guatemala, Honduras, El Salvador, Nicaragua, Costa Rica, Panama, Colombia, Venezuela, Kuba, Haiti, Jamaica och Caymanöarna.

LIVSMILJÖ

Arten finns i både torr och fuktig låglandsskog och i halvtorra trakter, från havsnivå och upp i lägre bergstrakter. Den sitter på trädstammar, grenar, klippväggar och stenmurar och gömmer sig under bark, stenar och död ved. Den ses också i trädgårdar, på plantager och på murar vid hus, så länge det finns lodräta ytor att klättra på och små insekter att jaga.

Honan lägger ägg ett i taget i springor i bark, i hålrum i trä och i lövlagret vid trädens fot, där flera honor ofta använder samma plats. Äggen läggs året runt, men betydligt färre under torrperioden från december till maj. Klimatet är varmt med små temperatursvängningar under året, men med ett tydligt växelspel mellan torrperiod och regntid.

Skötsel

TERRARIET

Arten trivs i ett upprätt terrarium. En enda vuxen gecko kan hållas i omkring 30 × 30 × 45 cm (längd × bredd × höjd), och ett par ska ha minst 40 × 30 × 45 cm. Större är bättre, eftersom aktiva djur använder hela utrymmet. Höjden är lika viktig som bottenytan.

Klä bakvägg och en sidovägg med kork, så att djuren har sträva ytor att springa på, och lägg till lodräta och vågräta grenar, korkrör och kortare bitar bark som gömställen. Tät planterad miljö med till exempel pothos, bromelior och tillandsior ger ro, skugga och droppar att dricka från. Djuren är skyggare än dagaktiva geckor av släktet *Phelsuma* och visar sig mest när det finns många gömställen.

Som botten fungerar en blandning av jord och sand i förhållandet 1:1, gärna med ett lager löv. Hålls botten lätt fuktig hjälper den till att hålla luftfuktigheten uppe. Tunga stenar och rötter ska stå fast direkt på terrariets botten, så att inget välter. Ungarna är pyttesmå, så kontrollera alla springor, dörrar och ventilationshål, eftersom djuren kan ta sig ut genom mycket små öppningar.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

TEMPERATUR

Gonatodes albogularis ska ha 24-28 °C på dagen. Ett litet varmare område på 28-30 °C är bra, men arten solar sig nästan inte, och det måste alltid finnas svalare, skuggiga platser att dra sig undan till. Ljuset från rören är ofta den enda värmekälla som behövs, så en värmelampa är bara en fördel i ett kallt rum.

På natten får temperaturen sjunka till 20-23 °C. Terrariet är litet, så temperaturen ändras snabbt. Mät den med en digital termometer och använd inte värmestenar eller kraftiga spotlights, som kan överhetta djuren. På vintern kan honorna få en sval viloperiod, se avsnittet om parning.

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 60-80 %, och det ska finnas god ventilation. Spraya terrariet en gång om dagen, så att det sitter droppar på blad, kork och rutor som geckorna kan dricka av. Låt botten och grenarna torka delvis mellan sprayningarna, så att det inte blir mögel. Ständigt blöta förhållanden är inte bra.

Ställ dessutom in en liten, låg skål med färskt vatten i terrariet, och byt vattnet regelbundet. En hygrometer visar om rytmen håller.

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och ska ha ljus 11-13 timmar per dygn. Dagsljusrör av typen T5 ger både ljus och lite värme och räcker i sig själva. UVB behövs inte när fodret får D3-tillskott, men ett svagt UVB-rör med goda skuggzoner kan användas till vuxna djur, särskilt honor i avel.

Använd inte UVB till nykläckta ungar och unga djur, eftersom det kan ge problem med hudömsningen. Låt ungarna växa upp under vanliga lysrör eller glödlampor.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Arten lever av små insekter och andra byten som är mindre än avståndet mellan djurets ögon. Vuxna djur kan få små syrsor, vinglösa bananflugor, små kackerlackor, flugor, mott, ugnsborstsvansar och små mjölmaskar. Hoppstjärtar och små gråsuggor ger variation, och på sommaren kan man komplettera med småinsekter som fångats med håv på ängen. Djuren slickar inte söt nektar.

Utfodra vuxna djur 3-4 gånger i veckan och ungar dagligen. Nykläckta ungar är bara omkring 25 mm långa och ska ha nykläckta syrsor, bananflugor och hoppstjärtar. Pudra foderdjuren med kalk och ett vitaminpreparat med D3, och låt foderdjuren äta bra foder innan utfodringen. Honor som lägger ägg har ett stort kalkbehov, så ha en liten skål med krossat sepiaskal eller kalkpulver framme.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är skyggare än dagaktiva geckor av släktet *Phelsuma*, men syns ofta, särskilt vid utfodring. Den ska inte hanteras. Den är liten och snabb, och ett enda hopp eller ett fall kan ge en skada eller en flykt.

Håll ett par eller en enda gecko. Hanarna är revirhävdande och slåss med både hanar och honor, så mer än en hane i samma terrarium ger bråk. Även två honor kan bita varandra och bör bara hållas tillsammans i ett stort terrarium. Håll utkik efter djuren, och ta bort ett av dem om det är stressat, jagas eller förlorar svansen.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen känns igen på färgerna. Hanen får gult till orange huvud och mörk kropp, honan förblir brunfläckig. De unga djuren liknar honan, och hanen börjar byta färg vid 4-8 månaders ålder. Djuren är könsmogna vid 10-12 månaders ålder, men honorna bör inte sättas i avel förrän de är minst 12-14 månader gamla. Tidigare avel kan kosta honan livet.

PARNING

Djuren hålls parvis. Sätt honan tillsammans med hanen i ett välinrett terrarium med många gömställen, så att hon kan dra sig undan. Aveln är normalt problemfri, och djuren förökar sig lätt.

En sval viloperiod på vintern kan hjälpa. Håll honorna åtskilda från hanarna vid högst 24 °C på dagen och omkring 18 °C på natten. Hur länge vilan ska vara är inte dokumenterat för arten.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger ett ägg i taget, var tredje till fjärde vecka under säsongen. Hon gräver ner det i botten eller gömmer det under bark, i ett hålrum i kork eller på en annan torr, dold plats. Hur många ägg en hona lägger per år är inte dokumenterat.

Ge henne flera torra gömställen att välja mellan, till exempel korkrör och lös bark, så att äggen är lätta att hitta. Äggläggningen tär på kalkreserverna, så ha alltid kalk framme.

INKUBATION

Ta försiktigt bort ägget utan att vända det och lägg det i en liten låda med lätt fuktigt substrat i en inkubator vid 26-28 °C. Vid 26-28 °C kläcks ägget efter 60-100 dagar. Ruvning i själva terrariet tar längre tid.

Ägg som faller ihop eller blir möglig är oftast obefruktade eller döda. Lägg varje nytt ägg i en ren låda.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är omkring 25-35 mm långa vid kläckningen. Håll dem i små, fuktiga terrarier med bark, kork och växter, och spraya dagligen. De äter små bananflugor, hoppstjärtar och nykläckta syrsor, som pudras med kalk och vitaminer. Använd inte UVB till dem.

Ungarna kan hållas enskilt eller i små grupper av samma storlek, men ska delas upp om hanarna börjar visa färger och slåss. Unga hanar får sina fulla färger vid omkring 9 månaders ålder.

Hälsa och vanliga misstag

Arten är härdig och förökar sig lätt, men dess lilla storlek gör att fel i skötseln spelar stor roll. De typiska problemen är:

- För lite kalk och D3, särskilt hos honor i avel. Det ger mjuka ben och försvagade honor. Ha kalk framme och pudra fodret.
- För stora foderdjur, som djuren inte kan svälja och som kan bita dem.
- Problem med hudömsningen hos ungar, särskilt om de hålls under UV-ljus eller vid för låg luftfuktighet.
- Ständigt blött substrat och dålig ventilation, som ger mögel och hudproblem.
- Slagsmål och stress, om flera hanar eller honor hålls tillsammans. Bett och förlorade svansar är tecken på att djuren ska skiljas åt.
- Inälvsparasiter, särskilt hos importerade djur, som kan ge avmagring och dålig aptit. Låt undersöka ett avföringsprov om djuret tappar i vikt.

Ett friskt djur är aktivt under dagtid, har klara ögon, en fyllig svansrot och ett gott grepp. Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret tappar i vikt, inte äter, sitter med slutna ögon på dagen eller inte kan klättra normalt.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.